

Motion till riksdagen

1989/90:K602

av Hugo Andersson m.fl. (c)

Avskaffande av den fackliga representationen i kommunala nämnder

Sverige har en representativ demokrati. Den innebär bl.a. att väljarna, för närvarande vart tredje år, i allmänna val utser ledamöter till landstinget, kommunfullmäktige och riksdagen. Via partiorganisationerna nomineras representanter till valen, via valresultaten besätts mandatet i resp. beslutande församling enligt ett proportionellt system. Exakt fördelning uppnås inte med detta system. Centern tar upp detta problem i annat sammanhang.

Utifrån fördelningen av mandatet i de beslutande församlingarna utses ledamöter i nämnder och styrelser. Detta är viktiga organ i samhället. De handlägger frågor som i många fall direkt och konkret berör medborgarna. Vissa har också en direkt myndighetsroll gentemot medborgare och företag. Vid nästa val så skall dessa politiker stå till svars inför väljarna, vilka sedan i valet avgör vilka som ges fortsatt stöd.

Med detta system blir olika grupper i samhället representerade, fackliga liksom andra, genom de politiska partiernas nomineringar. Men alla ledamöter i nämnder och styrelser har det gemensamt att de är utsedda i demokratisk ordning och får ta ansvar och stå till svars inför väljarna som politiker.

I november 1985 beslöt den socialdemokratiska och kommunistiska majoriteten i riksdagen på förslag av regeringen, att fackliga organisationer från och med den 1 januari 1986 skall ha obligatorisk rätt till tre representanter och tre ersättare för dessa i landstingens och kommunernas nämnder och styrelser med undantag av förvaltningsutskott och kommunstyrelse.

Genom det beslut som riksdagsmajoriteten fattade kommer inte längre de kommunala nämnderna att vara en avspeglning av den viljeyttring som väljarna avgett genom de allmänna valen. Den demokratiska representationsprincipen bryts av en intesserepresentation. Den nya ordningen är således ett utslag av ett korporativistiskt synsätt. Vissa intressen garanteras representation helt vid sidan av de demokratiska valen. Detta är en ur principiell synpunkt helt oacceptabel ordning.

Till dessa principiella invändningar mot systemet kan fogas en rad andra. Om man har den – enligt vår mening helt förkastliga – uppfattningen att den politiska demokratin skall inskränkas i kommunerna är det omöjligt att finna hållbara skäl för att just de fackliga organisationerna och enbart dessa skall tillförsäkras särskild representation. Det finns i varje kommun en mängd andra intressegrupper som med lika goda skäl skulle kunna kräva represen-

tation. Den nya ordningen innebär således ett otillbörligt gynnande av vissa intressen på bekostnad av andra.

Mot. 1989/90
K602

Det är dessutom så att de anställda i kommunen via sina fackliga organisationer har laglig och avtalsenlig rätt till förhandlingar och information enligt medbestämmandelagen (MBL). Detta genomförs dessutom innan alla förtroendevalda politiker i resp. nämnd eller styrelse fått samma möjlighet till information. Med den nu rådande ordningen har dessa anställda i detta fall fler tillfällen att få information och att påverka än de som har det formella ansvaret, politikerna.

För kommunerna medför den påtvingade fackliga representationen ökade ekonomiska bördor och utökad byråkrati.

Riksdagsmajoritetens beslut får ses som en eftergift åt mäktiga intressegrupper i samhället. Det är synnerligen oroande att sådana hänsyn skall få diktera allvarliga ingrepp i den politiska demokratin.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen beslutar att upphäva bestämmelserna i kommunallagen om representation för fackliga organisationer i kommunala nämnder och styrelser.

Stockholm den 11 januari 1990

Hugo Andersson (c)

Bertil Fiskesjö (c)

Stina Eliasson (c)

Anders Svärd (c)

Rosa Östh (c)

Martin Olsson (c)

Ingbritt Irhammar (c)

Birger Andersson (c)

Kjell Ericsson (c)